

خرس سیاه ایرانی

بارها و بارها تصاویری از خرس‌ها در فیلم‌های حیات وحش از صداوسیما پخش شده است؛ اما تقریباً همه آنها از نوع خرس‌های قهوه‌ای یا خرس‌های قطبی بوده‌اند بنابراین ما و فرزندان ما چندان اطلاعی از خرس‌های سیاه ایرانی نداریم...

بارها و بارها تصاویری از خرس‌ها در فیلم‌های حیات وحش از صداوسیما پخش شده است؛ اما تقریباً همه آنها از نوع خرس‌های قهوه‌ای یا خرس‌های قطبی بوده‌اند بنابراین ما و فرزندان ما چندان اطلاعی از خرس‌های سیاه ایرانی نداریم. در جنوب شرقی ایران، خرس‌هایی به نسبت کوچک‌جثه زندگی می‌کنند که در اصل، نوعی از خرس‌های سیاه هستند. خرس‌های سیاه آسیایی (4) Asiatic Black Bear زیرگونه مستقل از هم دارد که یکی از آنها ایرانی (بلوچی) است با نام علمی *Ursus thibetanus gedrosianus*.

این زیرگونه خرس سیاه در کرمان، هرمزگان، سیستان و بلوچستان و ایالت بلوچستان پاکستان زندگی می‌کند. این گونه خرس موهای سیاه (تیره) دارد، بجز اطراف پوزه‌اش که کمی موهای روشن‌تر پیدا می‌کند و طوق سفید زیبایی سینه‌اش که شکل عدد 7 دیده می‌شود و شکل متمایزکننده اوست.

این خرس از هم‌تایان قهوه‌ای‌اش کوچک‌تر است و حداکثر، طول بدنش به یک متر و 60 سانتی‌متر می‌رسد. خرس‌های سیاه اصولاً موجوداتی زیبا و بازیگوش و البته بسیار ترسو هستند و اگر با توله‌هایشان کاری نداشته باشید، به شما کاری نخواهند داشت. آنها حتی با صدای شلیک تیر می‌ترسند و فرار می‌کنند. این خرس در گستره بزرگی از آسیا (از ژاپن تا ایران) زندگی می‌کرده است و نخستین بار در ابتدای قرن بیستم در ایران دیده شد. سال 1352 پس از سال‌ها غیبت گزارش‌های تازه‌ای از دیده شدن آن توسط شکاربانان سازمان محیط‌زیست ایران در جنوب کرمان رسید.

دیدن این خرس حتی برای محلی‌ها و بومیان مناطق زیست آن کار سختی است. مردم‌گریز بودن و ترسو بودن این خرس زیبا بعلاوه زندگی شبانه او، این سختی را در دیدن ایجاد می‌کند. آنها شب‌هنگام از خانه‌هایشان برای شکار بیرون می‌آیند و تا دم صبح به شکار و غذا خوردن می‌پردازند و دم صبح برای استراحت به خانه می‌روند.

امروزه در ابتدایی‌ترین سال‌های قرن 21، نسل خرس‌های سیاه ایرانی در حال انقراض است. آنها تعدادشان بسیار کم شده و البته به دلیل عدم بررسی‌های علمی طی دهه‌های گذشته از تعداد آنها، هیچ‌گونه تخمین واقعی‌ای وجود ندارد. باز هم هیولای تخریب زیستگاه، مهم‌ترین عامل خطر انقراض این موجودات زیباست.

چرای بی‌رویه دام‌های کوچک در زیستگاه‌های این جانور از بین رفتن بافت گیاهی آن را باعث می‌شود و زنجیره غذایی آنها را به هم زده است. از سوی دیگر شکار توله‌های بازیگوشی که از درختان خرما بالا رفته‌اند تا خرمايي تازه بخورند هم باعث انقراض نسل آنها می‌شود.

بار دیگر که یک غذای گوشتی می‌خورید یا وقتی صحنه‌های یک سیرک را می‌بینید که در آن خرسی سیاه با طوق سفید 7 مانند روی سینه‌اش ستاره صحنه است، به این فکر کنید که شاید همین غذای شما یا همین لذت بردنتان از یک سیرک باعث انقراض نسل یکی از زیباترین موجودات این کشور پهناور شده است.